VIOREL CĂPITANU

Ceștile dacice ornamentate din dava de la Răcătău, județul Bacău

De mai bine de 100 de ani, ceașca dacică se află în atenția specialiștilor și este considerată pe drept cuvânt "adevărata emblemă a culturii geto-dacice" Numărul acestor obiecte este atât de mare, încât nu exagerăm când spunem că nu există așezare fără asemenea obiecte, care prin funcționalitatea lor nici nu puteau să lipsească, fiind folosite la iluminatul caselor, sau în alte scopuri.

Grigore Tocilescu sublinia în opera sa că "ceramica pe lângă rolul de document istoric este și o lucrare de artă, dovedind un deosebit talent al făuritorilor ei, și că ceramica strămoșilor noștri își dezvăluie cu prisosință virtuțile ei artistice"

"Nimic ca ceramica – sublinia tot el – nu înlesnește a urmări, prin epoci, înaintările progresive ale inteligenței unei societăți, a unui popor și măsura aplicării omului contra lucrurilor artistice" Acesta preconiza studiul amănunțit al ceramicii din Dacia și clasificarea ei pe neamuri, epoci, forme, destinație, ornamentație etc... Așadar, după acest învățat, ceramica pe lângă rolul de document istoric, este și o lucrare de artă, dovedind talentul făuritorilor ei[1]

Toate previziunile si aprecierile lui Grigore Tocilescu aveau să se confirme prin descoperirile ulterioare de pe întreg teritoriul Daciei antice.

O subliniere aparte asupra ceramicei dacice o întâlnim și la *Vasile Pârvan*, care descria astfel ceașca: "fiind executată din pastă impură și poroasă, ardere incompletă. lucrare total barbară, mânușa mică o parte integrantă a structurii corpului, ca și cum ar fi sculptată din aceeași bucată de material, simplitatea primitivă a profilului, aproape total lipsită de ornamente"[2]

Descoperirile de la Crăsani, în număr relativ redus cu zgură și cenușă, ar fi slujit ca lămpi, ori afumători în viața de toate zilele sau la împlinirea unor anumite rituri și în legătură cu înmormântarea și coboară evoluția lor tocmai în eneolitic. Concluzia istorico-etnografică e simplă – si acest fel de vase aparține indigenilor[3], și nu altor seminții din est (scythi și greci) ori din vest.

I.H. Crișan, care s-a ocupat în mod deosebit de ceramica daco-getică o înscrie "între documentele istorice de valoare, mai cu seamă când pentru o

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

anumită perioadă istorică dovezile scrise sunt puţine sau lipsesc cu desăvârşire mai ales pentru istoria daco-geţilor, când ştirile autorilor antici pe care le avem la îndemână sunt foarte sumare, confuze, lacunare şi chiar contradictorii"[4].

Ceramica geto-dacică, în care cea de-a treia perioadă din evoluţia sa istorică reprezintă, cum pe bună dreptate afirma *I.H. Crişan*, "faza ei de deplină maturizare de largă răspândire şi de apogeu şi de aceea poate fi considerată ca faza clasică"[5]

Ca şi Pârvan, I. H. Crişan atribuie ceaşca ca specifică fazei clasice din La Tène-ul dacic[6] Ceaşca dacică, vas de formă simplă, tronconică, de dimensiuni relativ mici, dar şi mari, prevăzută cu o toartă în majoritatea cazurilor, dar si cu două sau chiar trei torţi, un exemplu clasic a fost descoperit la Răcătău într-o groapă de cult[7]

În general, asemenea vase sunt modelate cu mâna, dar se cunosc câteva exemplare lucrate şi la roata olarului: Sarmizegetusa[8], Poiana[9], Bâtca Doamnei-Piatra Neamţ[10], Brad[11], Răcătău[12] etc.

Dimensiunile acestor vase variază de la 5-10 cm înălţime şi de la 12-20 cm diametrul gurii. La Răcătău se cunosc şi unele exemplare la care înălţimea este cuprinsă între 12-18 cm, iar diametrul gurii de cca. 20-30 cm.

Ar mai fi de adăugat şi miniaturile simple sau ornamentate din pastă roşie – cărămizie sau cenuşie.

Majoritatea ceştilor-opaiţ sunt executate dintr-o pastă cu impurităţi, dar sunt destule exemplare confecţionate din pastă fină şi îngrijit lucrate. Culoarea, de obicei, la suprafaţă este cenuşie-roşiatică de diferite nuanţe, dar predomină culoarea cărămizie. În marea lor majoritate, ceştile sunt afumate în interior, dar sunt destule exemplare afumate si pe pereţii exteriori. Se cunosc vase de acest tip care n-au fost folosite niciodată, ele păstrându-şi culoarea iniţială de la ardere, probabil că erau folosite în alte scopuri.

Din punct de vedere al ornamentării se constată o diversitate de motive care se grupează astfel: linii simple profilate sub buză, şiruri de liniuţe incizate pe buză, sub buză sau în jurul buzei, pe toartă sau de o parte şi de alta a torţii, apoi alveole executate cu degetul sau împunsături, şi brâuri în relief simple sau prevăzute cu alveole ori liniuţe incizate-motive ornamentale întâlnite în toate aşezările geto-dacice (Pl. I-XV).

În majoritatea cazurilor, şirurile de linii sau liniuţe paralele ornamentează uneori muchia buzei sau înconjoară fundul vasului (Pl. V/3-9).

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

La alte exemplare, muchia torții este și ea ornamentată cu siruri de liniuțe incizate în poziție oblică sau dreaptă (Pl. VI/7 și Pl. VIII/5-6).

Ornamentul cel mai des folosit pe ceștile-opaiț ne apare sub forma brâielor în relief fiind plasate de obicei sub buza ceștii. Alteori, sunt dispuse vertical pe corpul vasului în formă de cârlig, ancoră, pastile etc. (Pl. II – Pl. IV).

Cunoaștem destule exemplare la care întreaga suprafață este ornamentată cu benzi de linii ondulate realizate prin incizie în poziția orizontală sau verticală acoperind toată suprafața vasului sau numai o parte din ea (Pl. XIII/5-6).

La Răcătău au fost descoperite peste 30 de exemplare de cești miniaturi, cu toarta perforată și care pot fi împărțite în două grupe:

a. cești ornamentate cu brâie simple în relief sau brâie crestate sub buză sau cu câteva alveole la bază sau cu buza crestată la exterior. Un exemplar este decorat cu brâu alveolar crestat sub buză și cu trei cârlige crestate și ele pe corp cu vârful în sus.

Dimensiuni: î = 3-3,5 cm; d.g. 5-5,5 cm. Pe fundul altei cățui-miniatură, ornamentul constă dintr-un "x" incizat, încadrat circular tot prin incizie I. 3., d. 4 cm (Pl. VII/3).

Din cele cca. 30 de exemplare de cești-miniaturi descoperite până în prezent, doar 4 au urme de fum sau de ardere secundară, pasta fiind de culoare cărămizie ca urmare a arderii oxidante.

Din bolurile-miniaturi, pasta cenușie sau cărămizie – un singur exemplar are baza crestată I.4,4 cm; d. 6,7 cm.

Cești cu o toartă

Corpul tronconic, gura largă, fundul plat, din pastă de culoare cărămizie sau gris-cenușie.

Muchia exterioară a fundului este decorată:

a. cu crestături sau alveole simple executate cu degetul (Pl. V/1-10).

b. cu incizii oblice de jur împrejurul fundului la un număr de 5 exemplare. Dimensiunile: î=6,5 cm, d.g. 11-16 cm (Pl. V/1-9 și Pl. VII/1,3,5-7).

c. Mai multe exemplare cu buza crestată și linii incizate de jur împrejurul bazei la exterior și brăduți cu ramurile în sus, în număr de 7 exemplare, care acoperă întreaga suprafață exterioară. Dimensiuni: î. 4 cm., d.g. 6 cm. (Pl. XIV/1-5).

d. Un exemplar cu buza crestată – linii oblice I. 4 cm, d.g. 6,4 cm.

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

Cești dacice cu brâu simplu profilat sub buză în număr destul de mare. Pasta brun-cărămizie, gura largă, toarta lucrată îngrijit.

Cești decorate cu butoni în relief, de o parte și de alta a torții. Pastă fină de culoare cărămizie. Buza distinctă (Pl. I/3).

O ceașcă cu fundul incizat în cruce, iar în cele patru sferturi cercuri incizate. Buza ușor îngroșată (Pl. I/6-8 și Pl. VII/3).

Cești dacice decorate cu brâu alveolar

a. Cești dacice de tipul cu o toartă decorată sub buză, cu un brâu alveolar în relief. Pastă poroasă, arsă oxidant. La toate vasele, toarta pornește de sub buză. Unele exemplare au înălțimea de 3 cm, iar diametrul gurii de 6 cm. Cele mai mari au înălțimea de 10 cm. și diametrul gurii de 18 cm. Se cunosc cca. 20 de exemplare din această categorie (Pl. I/6; Pl. II/1-10; Pl./1-9; Pl. IV/1-8).

Cești dacice din lut ars, pasta de aspect poros, aspră la pipăit, corpul tronconic, gura largă, toarta perforată, buza crestată. La un exemplar brâul crestat de sub buză și bază încadrează pe două rânduri butoni în relief.

La două exemplare din această categorie toarta este crestată, iar la bază, tot ca decor, apar niște simple incizate în diagonală (Pl. VI/7).

O categorie aparte o formează *ceștile-opaiț*, decorate atât pe buză cât și pe corp cu niște impresiuni foarte fine oblic și vertical prin împunsături succesive sau incizii acoperind întreaga suprafață a corpului (Pl. I/6).

Pe un exemplar sub buză, se întâlnește pe lângă alveole și benzi din linii incizate grupate pe toată suprafața vasului; în poziție oblică (Pl. VIII/5; Pl. IX/3).

Același decor incizat mai apare pe o ceașcă, dar de data aceasta din linii vălurite sau paralele încadrate de brâie alveolate.

Cești dacice cu brâu alveolar crestat

Se găsesc în număr destul de mare la Răcătău și pot fi grupate astfel:

a. Cești simple cu buza crestată (Pl. VI/1-10).

b. Cești decorate la bază cu linii incizate în poziție oblică de jur împrejurul vasului (Pl. VII/1-3, 6).

c. Cești decorate sub buză și la bază cu linii incizate realizate în pastă crudă, înainte de ardere (Pl. VII/5-8).

d. Cești cu impresiuni sub buză și la bază încadrate de altele în poziție verticală, de o parte și de alta a torții (Pl. IX/6, 3, 10, 11).

Cești dacice cu brâu alveolar sub buză

Se întâlnesc în număr foarte mare în stațiunea de la Răcătău și variază ca dimensiuni de la 3,4 cm. până la 6-8 cm., iar diametrul între 6-12 cm. (Pl. I/6-8; Pl. II/1-10; Pl. III/1-9; Pl. IV/1-4).

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

Pe unele exemplare, cel de-al doilea brâu alveolar se află în apropierea torţii în partea de jos (Pl. V/1).

Pe o ceaşcă dacică, sub brâul alveolar de la buză se află nişte proeminenţe de formă oarecum ovală şi care dau frumuseţe vasului.

Altele încadrează perfect nişte linii profilate şi crestate în poziţie verticală (Pl. IX/1-10).

O trecere în revistă a tuturor ceştilor ornamentate cu brâu alveolar din toate aşezările cercetate ar da posibilitatea să cunoaştem modalităţile de realizare a acestui decor, dar cum marea majoritate a acestor piese nu sunt încă publicate, nu ne hazardăm în a trage concluziile necesare. De aceea ne oprim doar la descoperirile de la Răcătău de tipul cu o toartă şi care pot fi grupate în 3 categorii:

- Cu buza exterioară crestată şi toarta la fel crestată cu î. 5 cm, d.g. 9,4 cm (Pl. IX/7,10).
- Ceşti cu toartă normală, în schimb buza şi muchia exterioară a bazei este ornamentată prin crestături şi linii oblice, iar toarta cu incizii în formă de "X-uri" suprapuse, în număr de 5. Dimensiuni: î.de 5 cm, d.g. 9 cm.
- Ceaşcă cu brâu alveolar crestat sub buza exterioară şi toarta decorată cu "V-uri", suprapuse prin incizii I. 3cm, d.g. 6 cm.

Ceaşcă decorată cu brâu alveolar simplu şi cu crestături oblice pe buza vasului, iar pe corp linii vălurite încadrate de alte linii ondulate, care formează un fel de cercuri concentrice în jurul vasului. Î. 5 cm, d.g. 10,4 cm (Pl. X/1-2).

Alte categorii de ceşti au ornamentul grupat pe trei registre:

a. din linii oblice, mici şi incizate;

b. din linii oblice tot incizate, mai mari;

c. din linii oblice întrerupte de cercuri care încadrează câte o linie mai mică. De o parte şi de alta câte un brâu alveolat crestat în formă de "ancoră" La unele exemplare toarta este străbătută de o linie mediană incizată cu tăieturi oblice (6 linii oblice incizate Pl. XII/7).

La alt exemplar, pe fundul vasului se întâlnesc 3 cercuri concentrice realizate în pasta crudă a vasului. I.5 cm, d.g. 7,8 cm.

Pe un exemplar decorul este realizat din linii incizate ca nişte paranteze ce pornesc de sub buza vasului şi se opresc la baza ceştii. I. 4 cm, d.g. 7,6 cm (Pl. XIII/5).

Apoi în forma literei "V" şi pastile rotunde în relief (Pl. XIV/1,7).

La următorul tip, ornamentica este realizată prin linii în relief în poziţie verticală, sub buza vasului, de o parte şi de alta a vasului, după cum urmează:

a. Ceşti decorative cu linii paralele în relief încadrate de proeminenţe rotunde în apropierea bazei (Pl. IX/10).

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

b. cu brâu alveolat crestat sub buză, ornament ce se transmite pe toartă și la bază, cu precizarea că se întâlnesc doar două linii simple în relief și câte o proeminență sub formă de butonaș pe direcția torții (Pl. IX/9-10).

c. Cu grupuri de linii simple care pornesc de sub buză și se sprijină pe marginea de la bază a ceștii (Pl. IX/3). Următorul tip îl reprezintă ceștile decorate cu linii profilate și capetele îndoite atât spre stânga cât și pe dreapta, pe corpul vasului (Pl. X/3-6), realizându-se întotdeauna un echilibru perfect în ceea ce privește ornamentația.

La ceștile mai mici, decorul pornește de la bază și acoperă doar 1/4 din corpul vasului. Alteori, ornamentele se află mai jos de jumătatea maximă a vasului (Pl. X/4) iar uneori sunt realizate din două linii simple profilate.

O categorie aparte o formează ceștile-opaiț decorate cu bucranii, mult stilizate, ca niște brâie crestate sau simple (Pl. XIII/1-3).

La unele exemplare în spațiul rămas liber se află câte un buton în relief (Pl. VII/7).

La ceștile mai mari "bastonașele" sunt ridicate până la apropierea buzei, iar în spațiul rămas liber ca și la exemplarele anterioare a fost plasată o pastilă de formă circulară (Pl. X/6).

La bază, asemenea cești prezintă câte o adâncitură inelară.

În altă categorie intră ceștile cu una sau două torți și chiar cu trei torți (Pl. XI/3-6), decorate cu linii în relief și cu capetele îndoite în formă de "protome de șarpe" (Pl. XI/1-8) și (Pl. XII/1-6 și Pl. XV/8).

Majoritatea acestor cești sunt decorate atât pe buză cât și la bază cu brâie crestate, dar și linii profilate[12]. Excepție face o ceașcă cu trei torți descoperită într-o groapă rituală, care este decorată atât la buză cât și la bază cu brâie alveolare în poziție având la partea superioară protome de șarpe.

Ceașca a fost așezată într-o groapă, cu gura în jos și încadrată de 6 figurine antropomorfe[13]

Alte cești din lut ars și pastă fină de culoare cărămizie, sunt decorate cu alveole incizate și brâie crestate, iar pe corpul vasului, pornind de la bază drept ornament se află niște bucranii tipice cu coarnele mult îndepărtate și crestate (Pl. XII/1-4).

În număr destul de mare sunt și ceștile ornamentate cu brăduți (Pl. XIV/1-5) fiind descoperite atât în gropi obișnuite cât și în gropi rituale. Altele prezintă la bază niște alveole mici (Pl. VII/2-4). Același decor se mai întâlnește și la ceștile cu două torți, dar de data aceasta, pe buza vaselor (Pl. XIV/8-9).

Majoritatea torților rupte din vechime sunt decorate cu linii incizate. La o ceașcă, liniile sunt grupate pe trei compartimente și separate de alte linii în poziție verticală sau oblică chiar grupate în buchet (Pl. XIV/7).

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

Cești cu două torți

Sunt executate din același material și cam de aceeași mărime cu deosebirea că au două torți. Majoritatea o formează cele cu brâie alveolate simple, dar și crestate. Brâul crestat se află fie sub buză dar și pe corpul vasului (Pl. XIV/8-9).

Cești cu două torți și cu decor combinat

Ornamentul constă în brâie simple alveolate, dar și crestate, care la rândul lor încadrează alte brâie alveolare, în relief, în poziție verticală și oblică, uneori crestate sau cu protome (Pl. XV/1-8) de șarpe.

Descoperirile prezentate mai sus din dava de la Răcătău nu reprezintă un caz izolat, acestea se adaugă la ceștile de tip opaiț cunoscute la davele de pe Siret de la Poiana[14], Brad[15], Barboși[16], Cândești-Dumbrăveni[17], Bâtca Doamnei[18], Piatra Șoimului[19] din Valea Bistriței de pe teritoriul Moldovei, sau cele de pe teritoriul Munteniei de la Ocnița-Buridava dacică[20], Sprâncenata[21], Cârlomănești[22] etc., precum și din Câmpia Română[23], în teritoriul Olteniei[24], până în nord-vestul Daciei Preromane[25], Lazuri[26] și Medieșul Aurit[27]-Satul Mare, sau în Banat[28] și Crișana[29], sunt dovezi concludente privind apogeul civilizației geto-dacice din vremea lui Burebista și Decebal[30]

În necropolele și așezările daco-romane de la Locusteni-Craiova[31], sau de la Comana de Jos[32], Arpașul de Sus[33], Căpâlna[34], Slimnic[35] ceștile sunt decorate ca la Răcătău[36]

Gh. Popilian aprecia recent ceașca dacică “cea mai caracteristică și reprezentativă dintre toate formele ceramice geto-dacice, fiind răspândită în toată Dacia Romană, dar și departe în afara acestei provincii”[37]. Același lucru avea să-l observe și *Gh. Bichir* pentru așezările carpo-dacice din Moldova[38] și Muntenia[39]

O cronologie strictă a ceștii dacice nu se poate face, preciza regretatul *I.H. Crișan*, “fiindcă forma nu evoluează, rămânând aceeași din sec. I e.n. până în secolul IV e.n.”[40]. Prezența acestei forme de vas în Moesia Inferioară și Moesia Superioară justifică întru totul semnificația acestui vas tipic pentru lumea dacică[41].

După *Sever Dumitrașcu*, “tipologic, dacii au impus în olăria europeană câteva forme tipice: ceașca și vasul-borcan – stilistic, folosind cu precădere, două tipuri de motive ornamentale plastice: brâul și butonul precum și incizia (linii în val, motivul brăduțului pentru vasele lucrate cu mâna și motivele lustruite după ardere și incizia). Ceașca cu brâu alveolar, prezentă în toate așezările dacice, alături de calitățile estetice, valoarea acesteia sporește pe măsura analizării și adâncirii sale, de ceramică specifică unui popor, care-l

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

definește în raport și alături de altele prin originalitatea sa, și, mai ales, acelea lucrate cu mâna, care se constituie ca un corp etnic, etno-cultural, a neamului geto-dac" După același autor, "ceramica dacică lucrată cu mâna (ceașca și vasul) nu a devenit niciodată produs artificial sau standardizat. De aici, senzația de unicitate a fiecărei piese din fiecare așezare și, mai ales, valoarea estetică, inimitabilă, a unor piese de excepție." După Sever Dumitrașcu, "vasele acestea se făceau pentru scopuri precise: ospețe, ceremonii, înmormântări etc. Așadar, olăritul era un meșteșug nu numai tradițional la geto-daci – și apoi la carpo-daci, dacii liberi și daco-romani, până în sec. IV e.n. – ci un meșteșug în care strămoșii noștri au excelat, fiind apreciați chiar în antichitate atunci când istoricii vremii se referă la ocupațiile lor, obiceiurile lor, vitejia lor."

M. Comșa, referindu-se la motivul brăduțului de pe ceramica dacică, spunea: "cești-opaițe și vase-borcan, care apar începând cu sec. II î.e.n. și, mai frecvent, în sec. I î.e.n.-I e.n., acest ornament se menține la dacii liberi, precum și în provincia romană Dacia, așa cum am văzut mai sus, până în sec. IV pe ceramică. Brăduțul apare pe vase întregi în trei poziții: culcat, cu vârful în sus și cu vârful în jos, care – după mulți autori – ar avea o semnificație simbolică. Culcat = naștere; cu vârful în sus = căsătorie, viața; cea cu vârful în jos = moartea. Alteori, brăduțul coexistă ca simboluri solare: pe borcane, cești și boluri care imită pe cele megariene. Uneori, se îmbină cu acestea, fiind folosite cu ocazia diferitelor ritualuri legate de ciclul vieții omului: naștere, căsătorie, moarte."

La români, bradul reprezintă "simbolul arborelui vieții, al bărbăției și al fericirii" Cu alte cuvinte, de la daci și până în zilele noastre, cu ocazia diferitelor obiceiuri: naștere, nuntă, moarte. Se pune în casă, în punctul cel mai înalt, când se construiește aceasta, pe lăzi de zestre, se coase pe ștergare, cămăși etc., se țese pe covoare. Apare mai rar și pe ceramica pictată, în așezările din Munții Orăștiei, Răcătău sau Brad și pe cea lustruită, lucrată la roată, în toate așezările de tip dava. În zona noastră – centrul Moldovei –, asemenea motive ornamentale întâlnim la Oituz și Bălnășeni. De asemenea, se întâlnește mai des linia dreaptă (șiruri de linii paralele și continui) și apoi linia vălurită (în zig-zag) – popular, se spune "brâul preotesei" –, apoi valul numit "șintău" la Oituz sau "sabac" – motiv străvechi de la daci, cum spun bătrânii, utilizat pe scară largă. Creanga bradului – figurată printr-o linie mediană și linii scurte sau oblice – se întâlnește pe ceramica din așezările din zona Trotușului, iar în popor se motivează că aparține dacilor, "că este un motiv păstrat de la daci și transmis din generație în generație până la noi"[44]

Gardul – motiv pe ceștile dacice de la Răcătău – se întâlnește și pe ceramica de la Oituz, fiind reprezentat din două linii paralele, unite între ele prin

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

liniuțe. Frunzulițele si florile de "nu-mă-uita" se întâlnesc pe urcioarele din zona Balcani și Frumoasa-Moinești, iar florile se întâlnesc pe vasele de la Cucuieți, Schitu Frumoasa și Răchitoasa[45]

În concluzie, ceramica daco-getică, de o mare bogăție și varietate de forme și decorație, constituie, pe de o parte mărturii vii ale civilizației strămoșilor noștri, și, pe de altă parte, demonstrează vechimea tradiției ceramicii românesti.

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

Note

1. Gr. G. Tocilescu, *Dacia înainte de romani*, Bucureşti, 1880, p. 509.
2. V. Pârvan, *Getica. O protoistorie a Daciei*, 1927, p. 420-430; p. 561-590.
3. I. Andrieşescu, *Piscul Crăsani*, în ARMSI, Ser. III, t. III, mem. I, Bucureşti, 1992.
4. I.H. Crişan, *Ceramica daco-getică, cu specială privire la Transilvania*, Bucureşti, 1969, p. 153-160; 208-210.
5. *Ibidem*, p. 5.
6. I.H. Crişan, *Ceaşca dacică*, în SCS, Cluj, VI, 3-4, 1955, p. 127-15; *Ceramica daco-getică*, 1968, p. 31-42, fig. 46-47.
7. Viorel Căpitanu, *Ceramica geto-dacică descoperită în dava de la Răcătău, com. Horgeşti, jud. Bacău*, în "Carpica", XVIII-XIX, 1986-1987, p. 110-117.
8. I.H. Crişan, *op.cit.*
9. Informaţii S. Teodor, pentru care-i mulţumim. Material inedit.
10. A. Buzilă, *Despre ceramica daco-getică lucrată cu roata de la Bâtca Doamnei, Piatra Neamţ*, în "Memoria Antiqvitatis", IV-V, 1972-1973, p. 96-97, fig. 25/1.
11. V. Ursachi, *Monografia cetăţii dacice de la Brad*, sub tipar.
12. V. Căpitanu, *op.cit.*, p. 115/13.
13. V. Căpitanu, *op.cit.*, p. 117.
14. R. Vulpe şi colab., *Activitatea Şantierului Arheologic Poiana-Tecuci*, 1950, SCIV, I, 1959, p. 177-216; 196. Idem, *Studia Tracologica*, 1976, p. 111, fig. 7/4.
15. V. Ursachi, *Monografia cetăţii dacice de la Brad*, sub tipar.
16. Informaţii S. Sanie, căruia-i mulţumim şi pe această cale.
17. Informaţii M. Florescu, pentru care-i adresăm sincere mulţumiri.
18. A. Buzilă, *Ceramica dacică de la Bâtca Doamnei, Piatra Neamţ*, în "Memoria Antiqvitatis", II, 1970, fig. 4/8; 8/6.
19. Informaţii V. Bârliba. Material inedit.
20. D. Berciu, *Buridava dacică*, Bucureşti, 1981, pl. 8/2; 11/2; 6; 12/13; 14; 27/6; 73/9; 80/3; 84/4; 25/15.
21. C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului superior. Dava de la Sprâncenata*, Bucureşti, 1986, pl. VII/4; XV.
22. Cârlomăneşti-M.Babeş, pentru care-i mulţumim şi Catalogul expoziţiei "Civilizaţia geto-dacilor din bazinul Siretului", 1992, p. 22; 118.
23. M. Turcu, *Geto-dacii din Câmpia Munteniei*, 1979, p. 107-124, fig. 17/3-4.
24. G. Popilian, *Necropola daco-romană de la Locusteni*, Craiova, 1980.
25. I.H. Crişan, *Origini*, p. 204-208.
26. Gh. Lazin, în *Mărturii arheologice din jud. Satu-Mare*, 1980, p. 14, fig. 37.
27. Sever Dumitraşcu, T. Bader, *Aşezarea dacilor liberi de la Medieşul Aurit, Baia-Mare*, 1967, pl. XV/15.

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

28. Marian Gumă, Adrian Sabin, Caius Săcarin, *Principalele rezultate arheologice efectuate în cetatea dacică de la Divici, între anii 1985-1987*, în "Banatica", IX, 1987, p. 199-238; pl. XXII.

29. Sever Dumitrascu, *Utilitate și artă în ceramica dacică din Crișana*, în "Carpica", XII, 1980, p. 45-53.

30. I.H. Crisan, *Burebista și epoca sa*, 1971 si H. Daicoviciu, *Dacia de la Burebista la cucerirea romană*, 1972, p. 182-190.

31. G. Popilian, *Necropola daco-romană de la Locusteni*, Craiova, 1980, p. 82-83, pl. XLV, 7; XLV, 6.

32. I. Glodariu, Fl. Costea, I. Ciupea, *Comana de Jos*, 1980, fig. 41/4.

33. M. Macrea, I. Glodariu, *Așezarea dacică de la Arpașu de Sus*, Bucuresti, 1976, p. 62, fig. 38/21-26.

34. I. Glodariu, V. Moga, *Cetatea Căpâlna*, 1989, p. 66; 174.

35. I. Glodariu, *Așezări dacice și daco-romane la Slimnic*, București, 1981, p. 22, fig. 65/1-3.

36. V. Capitanu, *op.cit.*

37. G. Popilian, *op.cit.*, p. 83.

38. Gh. Bichir, *Cultura Carpica*, Bucuresti, 1973, p. 64-65.

39. Gh. Bichir, *op.cit.*, p. 81-96, fig. 4.

40. I.H. Crisan, *Ceramica...*, p. 58.

41. M. Cicicova, *Acta Antiqua Philippopolitana*, Sofia, 1963, p. 39, fig. 2-3; Borislav Jovanovi..., *La signification de la céramique dace dans les agglomerations des scordisque dans le Pannonia Podunavlje*, în "Starinar" 10-18, 1977-78, p. 16, pl. II/1-3.

42. Sever Dumitrascu, în "Carpica", XII, 1980, p. 48-53.

43. M. Comsa, *Brădutul (arborele vieții) pe ceramica geto-dacică și semnificația sa simbolică*, în "Relations Thraco-Illyro-Helléniques", Bucuresti, 1994, p. 315-334, fig. 3/8.

44. F. Rotaru, *Ceramica populară din jud. Bacău*, în "Carpica", XII, 1980, p. 280.

45. *Ibidem*, p. 281.

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

Les tasses daciques ornamentées de dava de Răcătău (dép. de Bacău)

L'auteur présente plus de 130 tasses daciques découvertes à Răcătău, employées comme lumignon, ou pour les banquets, céremonies, inhumations etc.

Du point de vue de l'ornamentation, on constate une diversité de décor en partant des lignes simples profilées ou incisées, des bandes simples en relief ou incisées, des bandes alvéolées et des lignes simples ou profilées avec les extrémités courbées à droite ou à gauche, avec des protomes en forme de serpent.

On remarque les tasses décorées des protomes de Boss taurus ou des serpents.

On fait mention sur les tasses décorées avec des sapins, décor conservé jusqu'à IV-e siècle chez les daces libres et à population daco-romaine.

Les pièces sont datées en I-er siècle a.n.è. - I-er siècle de n.è.

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

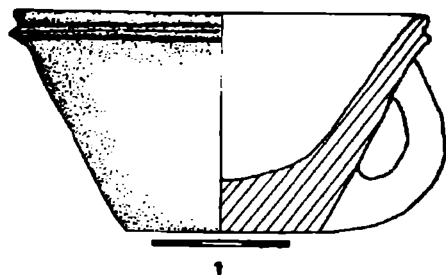
Lista planşelor

Pl. I – Ceşti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. II – Ceşti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. III – Cesti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. IV – Ceşti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. V – Cesti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. VI – Ceşti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. VII – Ceşti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. VIII – Cesti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. IX – Ceşti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. X – Cesti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. XI – Ceşti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. XII – Ceşti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. XIII – Ceşti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. XIV – Ceşti dacice din dava de la Răcătău.
Pl. XV – Ceşti dacice din dava de la Răcătău.

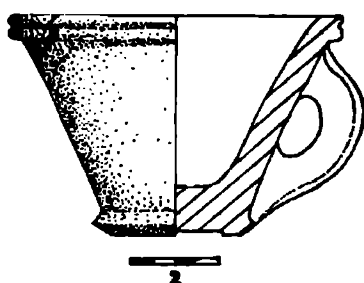
Figures

Pl. I-XV – Tasses daciques de dava de Răcătău (dép. Bacău).

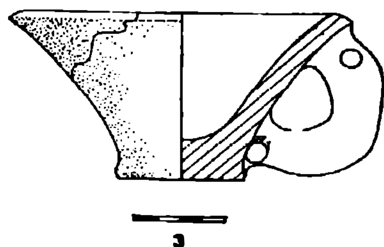
http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro



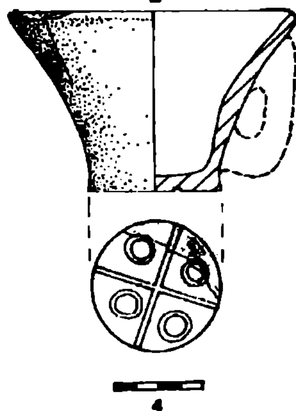
1



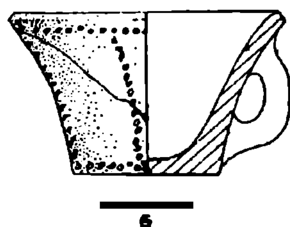
2



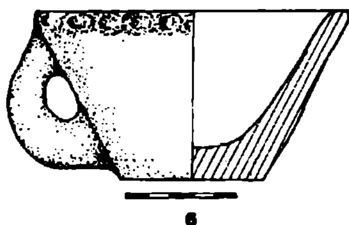
3



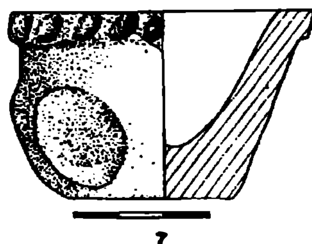
4



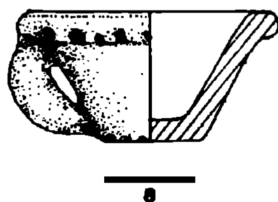
5



6



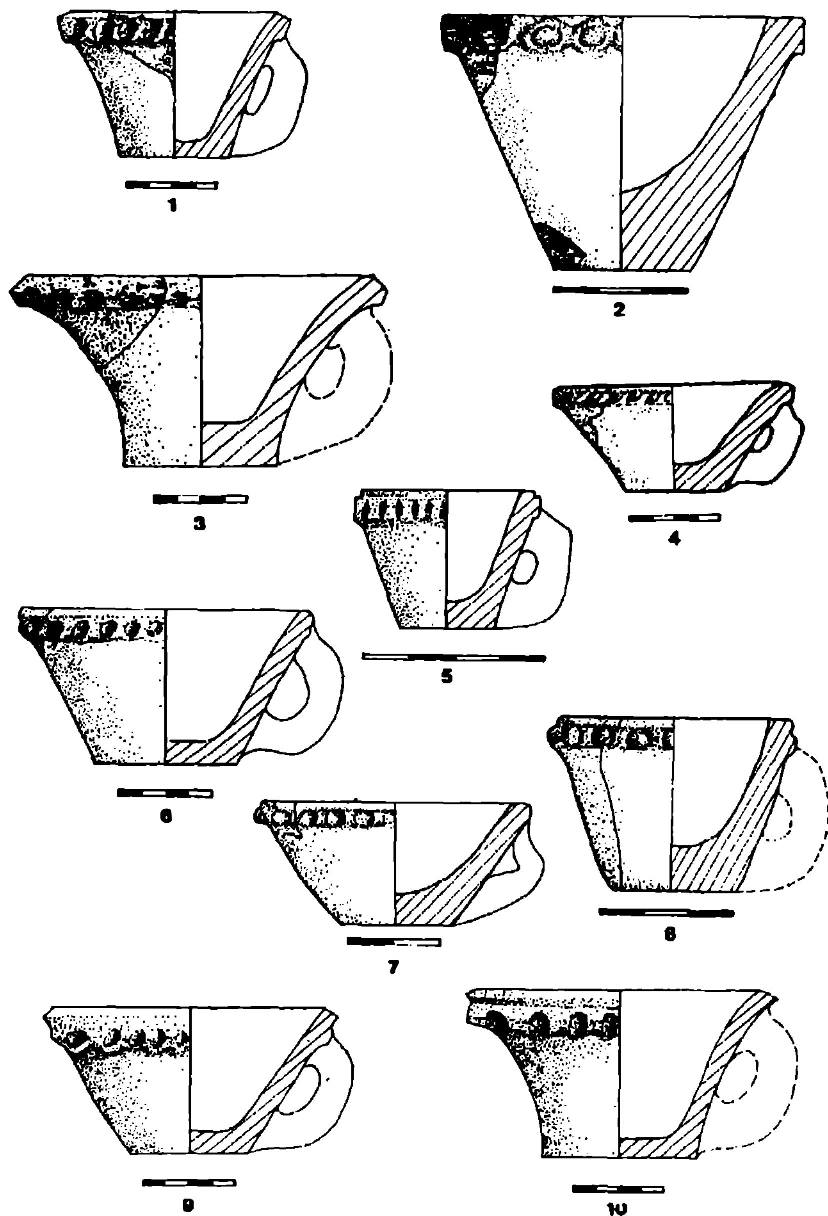
7



8

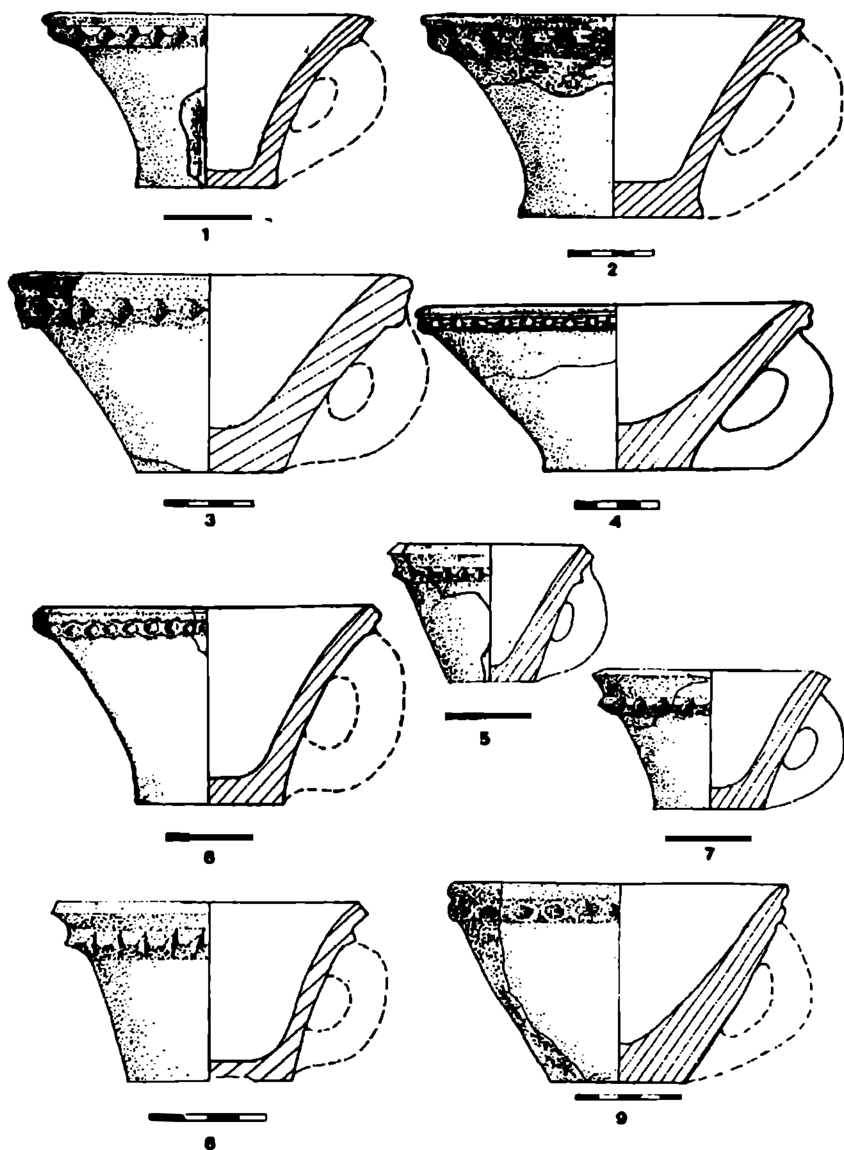
Pl. 1

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro



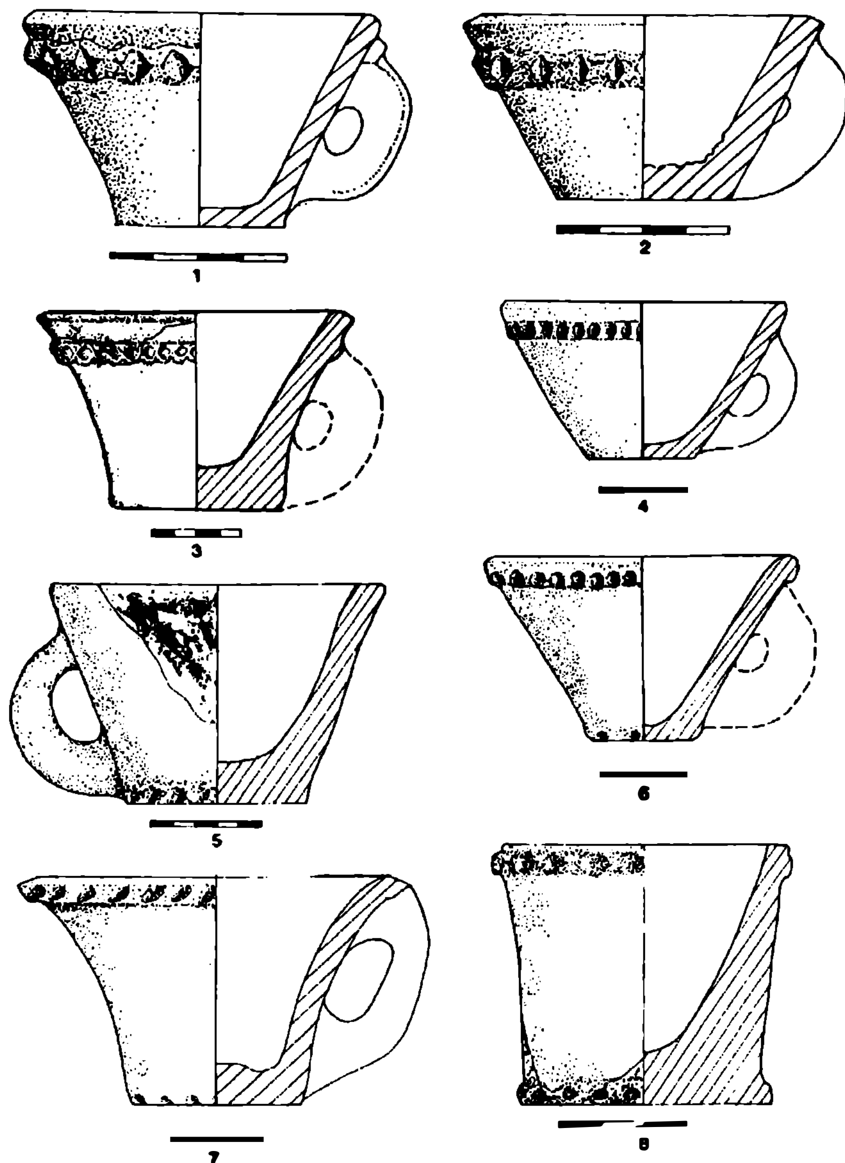
Pl. II

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro



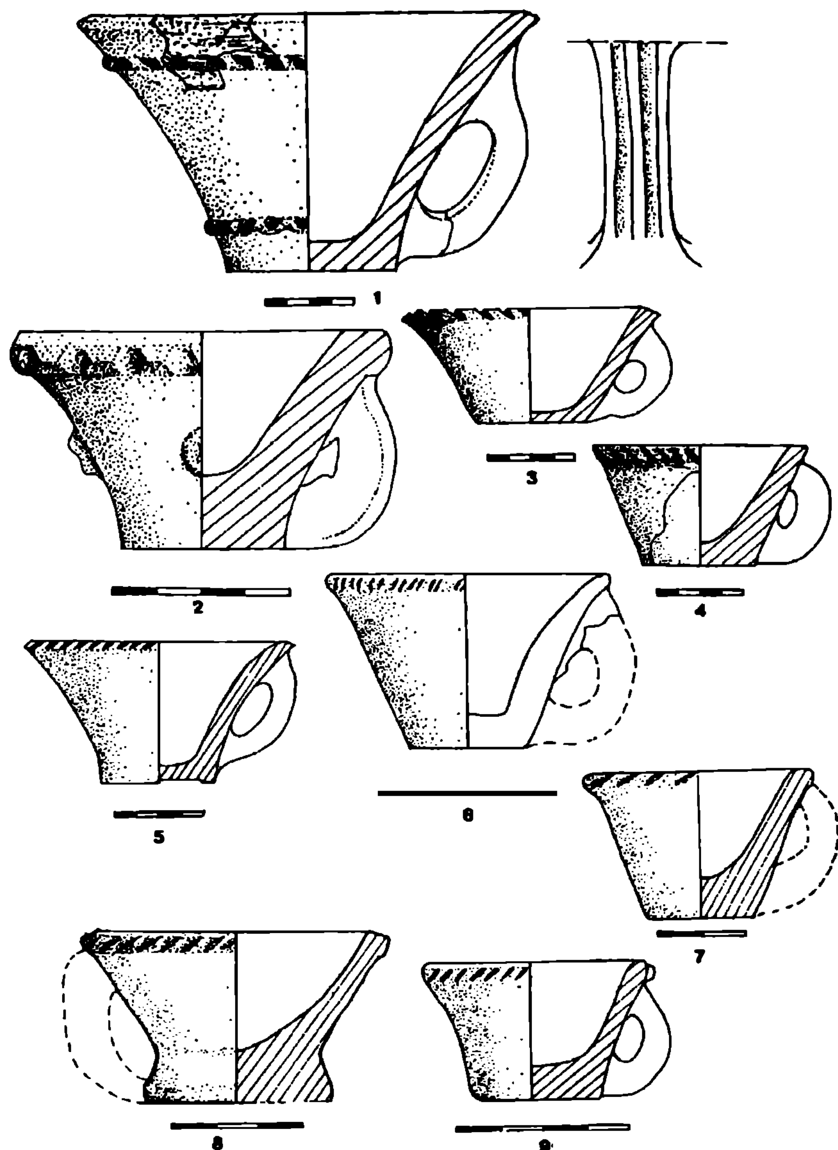
Pl. III

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro



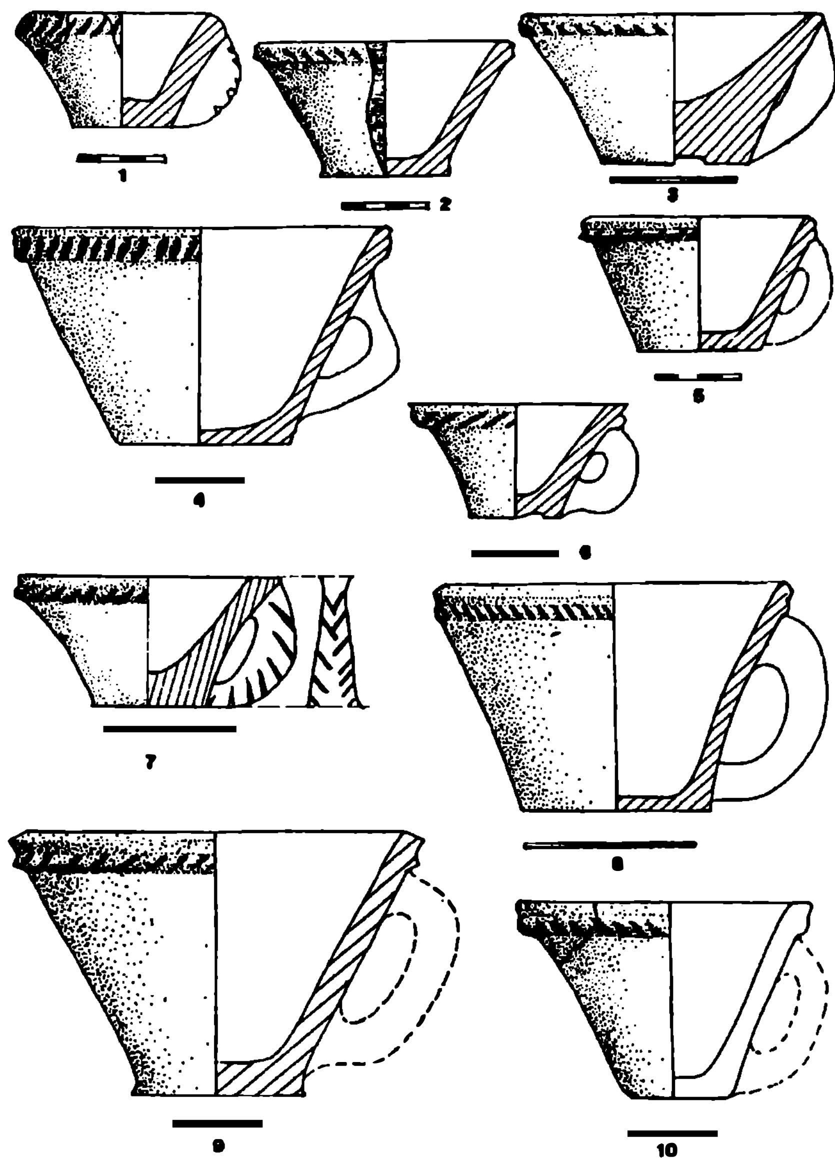
Pl. IV

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro



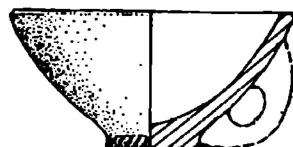
Pl. V

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

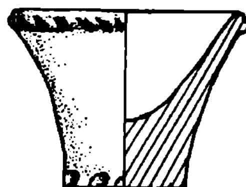


Pl. VI

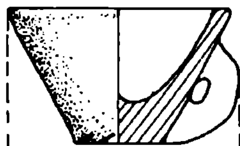
http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro



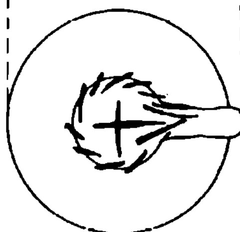
1



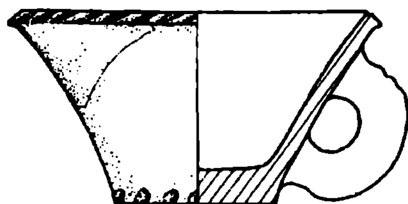
2





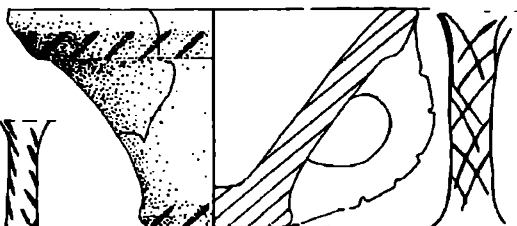


3





4



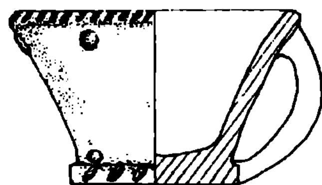


6



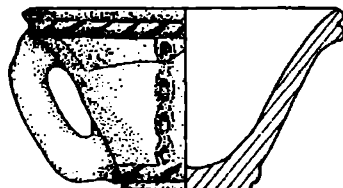


5





7

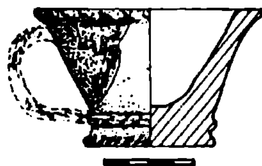




8

Pl. VII

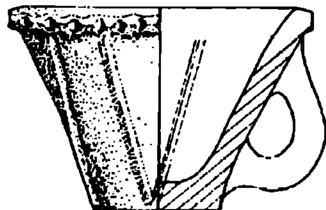
http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

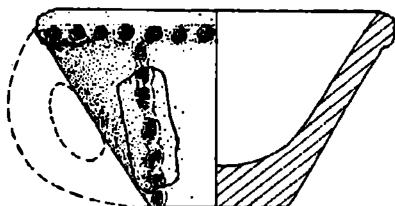

1

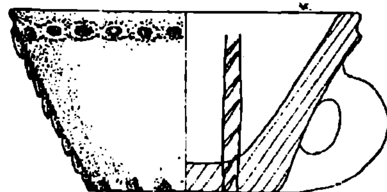

2

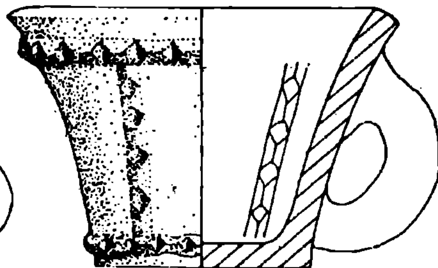

3


4


5

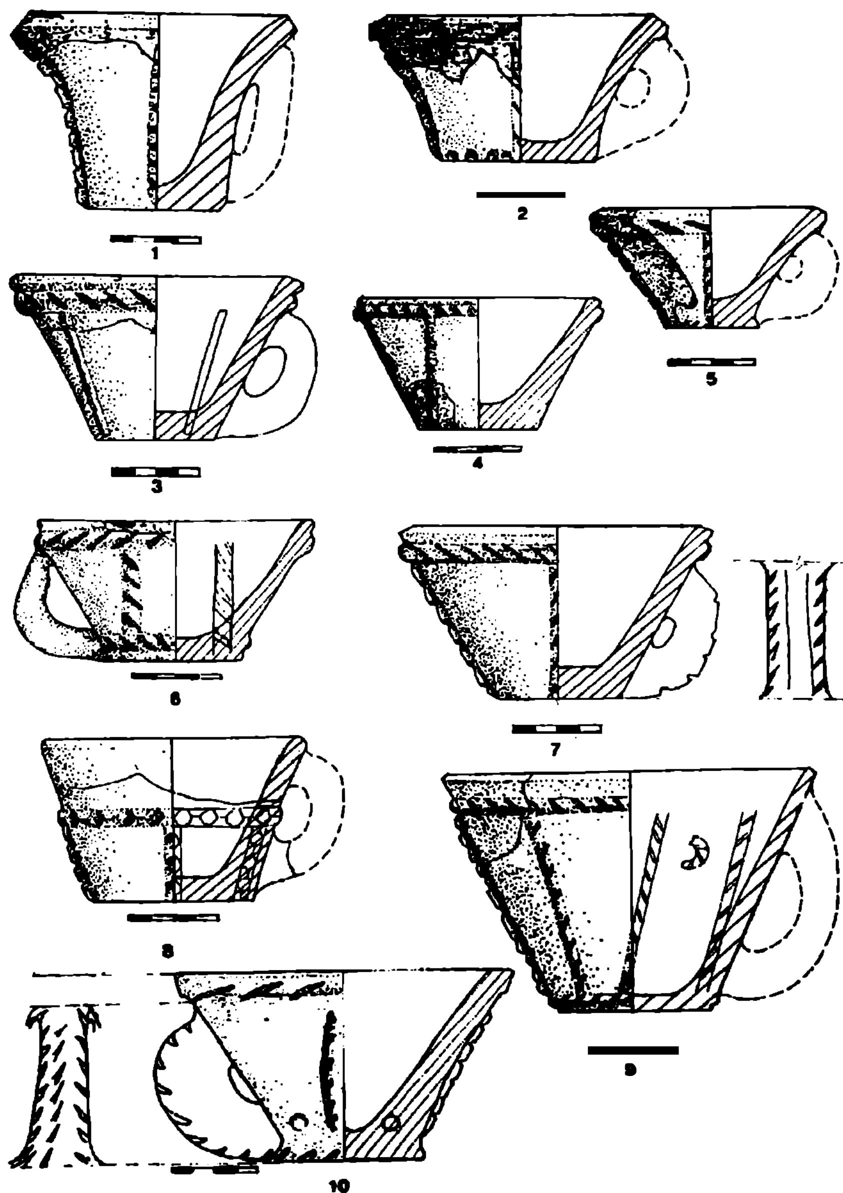

6


7


8

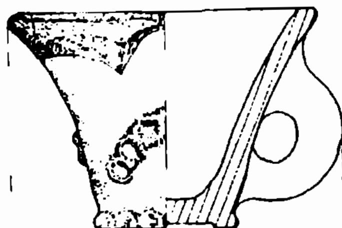
Pl. VIII

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

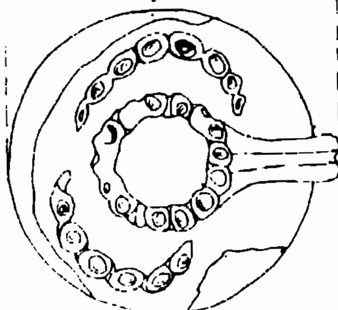


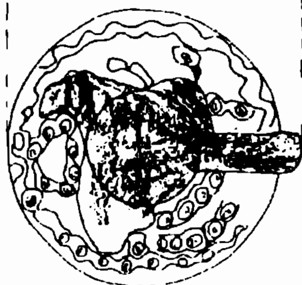
Pl. IX

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

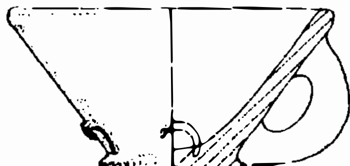


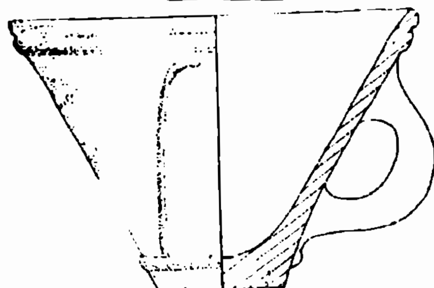


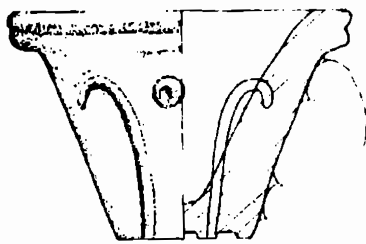






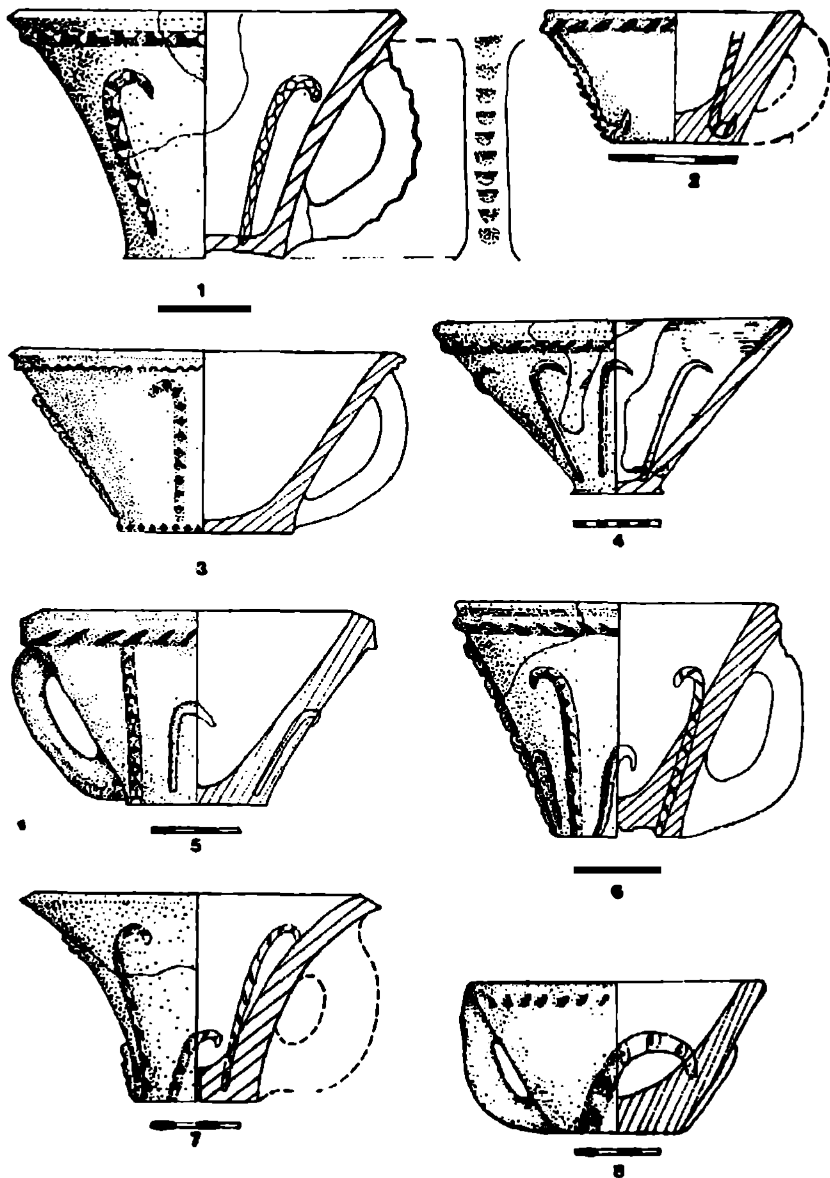






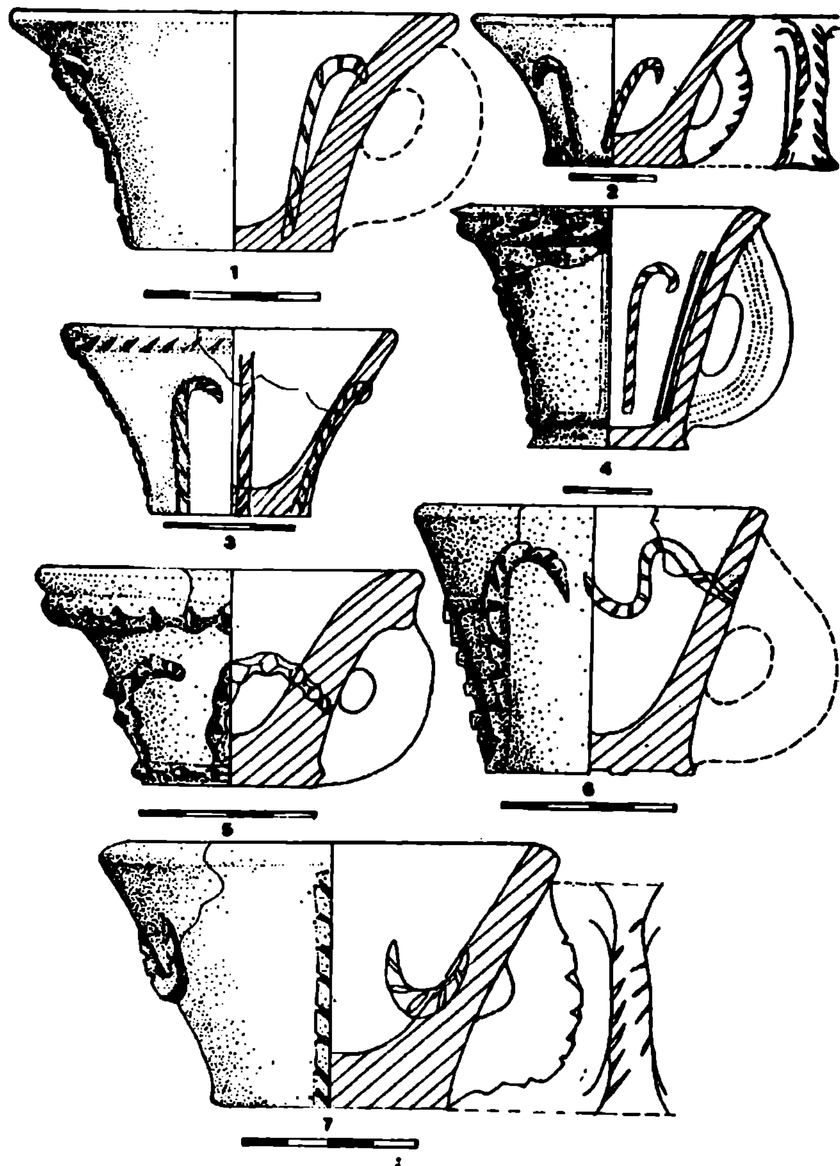
Pl. X

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro



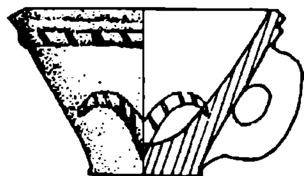
Pl. XI

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

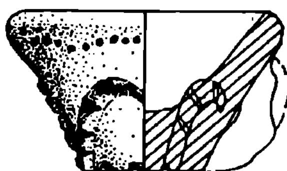


Pl. XII

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

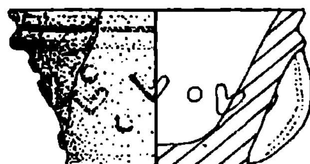


1


2



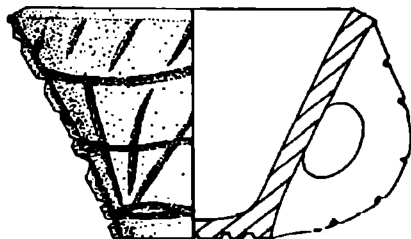

3

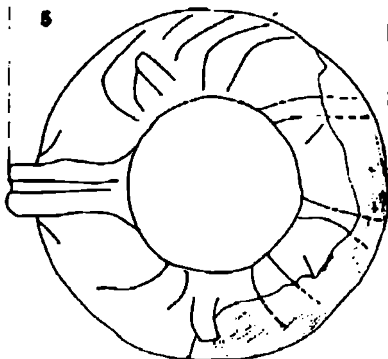


4



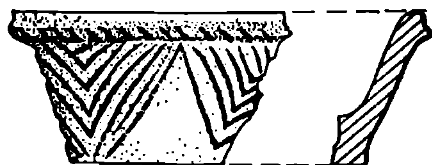
5


6

Pl. XIII

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro



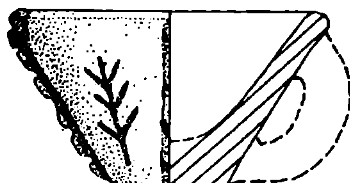
1



2



3



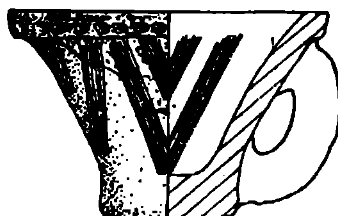
4



5



6



7



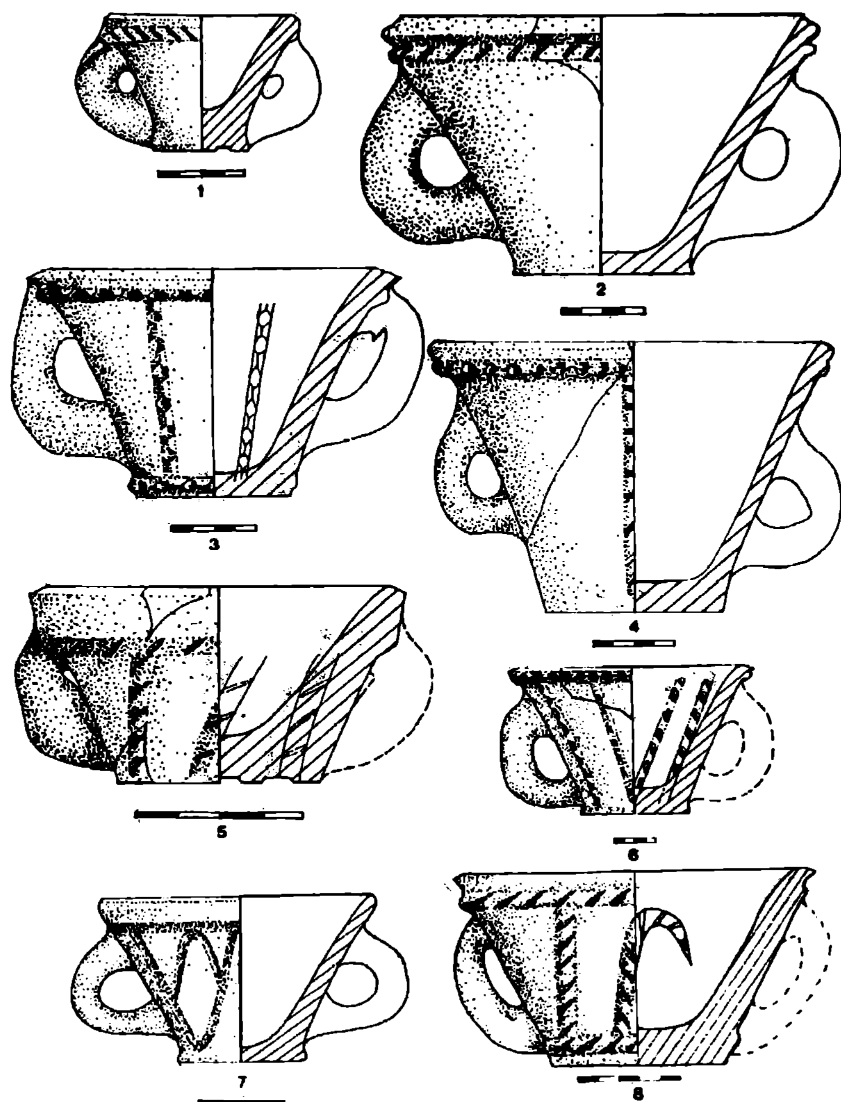
8



9

Pl. XIV

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro



Pl. XV

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro